

care prezintă un stil unitar pe tot teritoriul Rusiei și înseamnă o etapă bine determinată, în dezvoltarea vechii arhitecturi ruse și a artei, în general. Prin prezentarea și descrierea amănunțită a celor mai de seamă monumente, autorul își dezvoltă în mod științific subiectul. În fața noastră se perindă bisericile Pskovului, Cernigovului, Poloțkului, Novgorodului, explicate și tălmăcite prin letopisețele și documentele vremii. Reușind să arate influențele reciproce, asemănările, legăturile organice dintre ele, autorul prezintă întreg ansamblul mișcării artistice din Rusia începând din secolul al XI-lea care a contribuit la formarea stilului național rus pe la sfârșitul secolelor XV și XVI.

X. Studiul « Din istoria arhitecturii armene medievale. Agartin, Sagmosavank, Nor-Getik » de A. L. Jakobson încheie seria bogată a lucrărilor cuprinse în acest sumar. Cea mai importantă problemă a arhitecturii medievale armene este aceea a corelațiilor între arhitectura bisericească și cea civilă, adică geneza formelor arhitecturale ale Armeniei medievale. Dezvol-

tarea strălucită a arhitecturii armene din secolele XI—XIII se datorește nu influențelor străine, ci surselor locale de inspirație, în primul rând, arhitecturii civile. Este epoca înfloririi economice, a creșterii orașelor la care contribuiau legăturile strânse între apus și răsărit. Orașul, centru al vieții economice, are o influență predominantă în arhitectura medievală armeană.

Mănăstirile, care prezintă un ansamblu arhitectonic format din biserică și clădiri civice ca: refectorii, biblioteci, băi, cripte, sunt cele mai bune subiecte de studiu. De aceea autorul analizează amănunțit cele trei mănăstiri: Agartin, Sagmosavank și Nor-Getik, explicând totodată problema pozițiilor asimetrice de ansamblu în arhitectura armeană.

Aceste studii alcătuiesc o prețioasă călăuză pentru toți cercetătorii de artă, deoarece trasează drumul care trebuie urmat pentru a realiza opere valabile în munca de valorificare a patrimoniului artistic al trecutului.

VERA ILCHIEVICI

ILIA EFIMOVICI REPIN

*70 de reproduceri de tablouri și desene**

Unul din cele mai frumoase albume de curând editate în Uniunea Sovietică îl constituie prezentarea monumentală și în excelențe condiții grafice a unui mănunchiu de 70 de opere, picturi și desene alese din opera marelui pictor rus Ilia Efimovici Repin.

Albumul conține cele mai de seamă tablouri, adesea reproduse, ale lui I. E. Repin, însoțite de detalii și uneori de variante. Deosebit de acestea sunt prezentate alte multe tablouri de mare valoare ale pictorului rus, ale căror reproduceri se întâlnesc mai rar.

Excelentele condiții tehnice în care albumul este editat oferă o prețioasă ocazie pentru cunoașterea și studierea creației lui I. E. Repin. În felul acesta sunt puse în evidență trăsăturile profund realiste ale artei sale și putem avea o imagine bogată și veridică a poporului rus și a societății în mijlocul căreia a trăit și s'a dezvoltat artistul.

Albumul se deschide cu reproducerea tabloului « Edecării de pe Volga » executat între anii 1870—1873, astăzi în Muzeul de Artă Rusă din Moscova. Un detaliu al operei de mai sus, reprodus cu multă fidelitate, arată cât de adânc pătrunde I. E. Repin psihologia omului din popor, cu câtă simpatie și căldură se face el interpretul suferințelor impuse acestuia de exploatarea țaristă.

Patriotismul și dragostea de popor a lui I. E. Repin sunt puse în lumină în cuprinsul albumului și prin înfățișarea a o seamă de alte opere capitale din evoluția pictorului. Așa este și tabloul « Procesiunea cu crucea din gubernia Kursk », după care — pentru o mai bună urmărire a înaltei măestrii artistice a autorului — sunt reproduse și două detalii cu aspecte din mulțime. Alegerea foarte judicioasă a acestor amănunte pune în contrast pe de o parte condiția umilă a oamenilor simpli, chipurile lor supte și răvășite de mizerie, și, pe de altă parte, aroganța, răutatea și starea de huzur a boierimii și clerului țarist. Tabloul executat de I. E. Repin între 1878 și 1883 constituie una din culmile creației sale și totodată una din cele mai puternice expresii ale realismului critic rus din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Pentru o mai bună înțelegere a calităților artei lui I. E. Repin, și a operei celebre « Cazacii din Zaporojie » compunând o scrisoare către Sultan », pictată între 1880—1891, albumul îi consacră de asemenea trei reproduceri dintre care două după detalii.

Sunt cuprinse în album toate marile compoziții cu teme istorice și sociale ale lui I. E. Repin: « Veceornii » (a cărei reproducere avem pentru prima oară ocazia să o vedem

* Ed. Iskusstvo, Moscova, 1951.

în culoare), «Refuzul spovedaniei», «Meetingul de comemorare dela zidul comunarilor», «Întoarcerea neașteptată» (cu o variantă și un detaliu), «Ivan cel Groaznic și fiul său» (cu un detaliu), «Arestarea propagandistului», «Liceanul Pușkin citindu-și poezia «Amintiri din Țarscoe Selo», în prezența lui Derjavin».

Albumul conține de asemenea exemplare din bogata activitate portretistică a lui I. E. Repin. Oamenii muncii din țara noastră sunt bucuroși că pot lua astfel cunoștință de multe portrete celebre pe care nu au avut până acum posibilitatea să le vadă decât cel mult reproduse în alb și negru. Deosebit de portretele celebre, deci foarte cunoscute, cele reprezentând pe împărăteasa Sofia Alexeievna, pe un protodiacon, pe o cerșetoare, pe compozitorul Mussorgski, pe soția pictorului, pe scriitorul L. N. Tolstoi, scriitorul M. Gorki, pe pictorul V. I. Surikov, colecționarul de artă P. M. Tretiakov, N. I. Pirogov și pe I. E. Repin însuși, sunt reproduse în color și portrete mai puțin cunoscute, cele ale scriitorului A. F. Pisemski, Generalului A. I. Delbig, M. O. Mikeșin, M. I. Dragomirov, S. M. Dragomirova, precum și portretele înfățișând pe un țăran bielorus și pe o tânără fată ucraineană.

Cele 51 de reproduceri în culoare sunt urmate de 19 reproduceri în alb și negru după desenele lui I. E. Repin. Acestea, pe lângă

faptul că prin calitatea lor comunică o puternică emoție privitorului, sunt și foarte instructive din punct de vedere al atenției pe care artistul o acordă desenului, pentru a surprinde esențialul din realitate și să-l reda în accente expresive și pline de viață. Ca și din picturile sale, se desprinde același contact permanent cu actualitatea, cu oamenii reprezentativi ai timpului, cu poporul. Alături de reproducerile după tablouri, reproducerile după desene constituie și ele un ajutor important pentru studiul mai cu seamă a modului în care I. E. Repin a știut să vadă ceea ce este tipic în realitate și să-l redea cu mijloace de un înalt nivel artistic. Desenele cuprinse în album prezintă o seamă de studii, fie la unele tablouri importante, ca de pildă cel cu Cazacii din Zaporojie, fie tipuri din popor («Cerșetorul cu traista», «Cazacul», «Croitoreasa» etc.), fie portrete: pictorul V. M. Vasnețov, A. I. Wedenski, scriitorul N. S. Leskov, tragedia Eleanora Duse, criticul de artă Stasov etc. și alte personalități.

Albumul I. E. Repin, apărut sub redacția artistică a lui I. S. Zilberștein, înlesnește cunoașterea tezaurului artistic al poporului rus de către oamenii muncii și artei din țara noastră, și popularizează cu succes nepieritoare creația a celui mai mare reprezentant al școlii realiste ruse din secolul al XIX-lea.

R. B.

PROBLEME DE TEORIE ALE ARTEI PLASTICE SOVIETICE*

Sub acest titlu, editura ARLUS — Cartea Rusă a publicat o culegere de articole semnate de reprezentanți de frunte ai criticii de artă sovietică. Autorii tratează cu seriozitate și competență problemele esențiale ale esteticii marxiste, în legătură cu dezvoltarea și înflorirea artei plastice sovietice pe drumul realismului socialist.

C. A. Sitnic, în articolul «Despre principiul și caracterul popular al artei sovietice», dezvoltă problema conținutului ideologic și a caracterului popular al creației artistice, arătând dela început deosebirea principială între rezolvarea acestei probleme în societatea socialistă și rezolvarea ei în societatea împărțită în clase antagonice. Caracterul național și popular al artei trecutului și, în general, al artei în societatea împărțită în clase, constă în oglindirea vie și adâncă a inter-

reselor masei muncitoare, în reflectarea tradițiilor liberatoare și revoluționare în lupta lor împotriva asupritorilor. «Poporul — a spus Gorki — este singurul și nesecatul izvor al valorilor spirituale». Insa numai în orânduirea socialistă toate forțele creatoare ale poporului își găsesc justa lor orientare și expresie, capătă un conținut cu adevărat uman, sunt îndreptate spre scopul de a înălța și dezvolta poporul, de a scoate în evidență posibilitățile lui spirituale, de a servi marelui țel — eliberarea întregii omeniri de sub jugul robiei capitaliste.

Urmărind etapele importante ale istoriei artei plastice sovietice, Sitnic caracterizează principiile referitoare la conținutul socialist al artei caracterul ei popular și aplicarea acestor principii în practica creatoare a artiștilor sovietici. Din analiza unui mare număr de tablouri și sculpturi, alese dintre

* Ed. ARLUS — Cartea Rusă, 1952.